

بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی کارکنان (مطالعه موردی: کارکنان شهرداری های استان بوشهر)

امیر بادساز

کارشناسی ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول).
amir.badsaz@gmail.com

دکتر حسن احمدی

گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی خرد، بوشهر، ایران.
ahmai Hassan@yahoo.com

چکیده

در دنیای پیچیده و پویای اقتصادی امروز، برخورداری از سواد مالی به عنوان یکی از مهارت‌های کلیدی زندگی فردی و حرفه‌ای شناخته می‌شود. سواد مالی نه تنها در تصمیم‌گیری‌های مالی روزمره نقش دارد، بلکه می‌تواند بر سطح رفاه مالی افراد نیز تأثیرگذار باشد. از سوی دیگر، دسترسی به اطلاعات مالی معتبر و قابل فهم می‌تواند این اثرگذاری را تقویت کرده و افراد را در مسیر بهبود وضعیت مالی خود یاری رساند. هدف اصلی این پژوهش، بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی کارکنان در بین کارکنان شهرداری‌های استان بوشهر است. این مطالعه به روش کمی و با بهره‌گیری از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) توسط نرم‌افزار Smart PLS انجام شده است. برای این منظور، داده‌ها از طریق پرسشنامه‌های معتبر گردآوری و تحلیل شدند. نتایج تحقیق نشان داد که سواد مالی تأثیر مثبت و معناداری بر رفاه مالی کارکنان دارد. یافته‌های این پژوهش بر اهمیت توسعه آموزش‌های مالی و فراهم‌سازی دسترسی به اطلاعات مالی مناسب برای کارکنان تأکید دارد و می‌تواند راهنمای مؤثری برای سیاست‌گذاران حوزه منابع انسانی و مدیریت شهری باشد.

واژگان کلیدی: سواد مالی - رفاه مالی - کارکنان شهرداری.

مقدمه

در عصر حاضر، با پیچیدگی‌های فزاینده دنیای مالی و اقتصادی، مسائل مرتبط با مدیریت مالی فردی و تصمیم‌گیری‌های مالی به یکی از چالش‌های بزرگ برای بسیاری از افراد تبدیل شده است. این پیچیدگی‌ها، از جمله نوسانات اقتصادی، بحران‌های مالی و تغییرات سریع در بازارهای مالی، فشار زیادی بر افراد وارد می‌آورد و بسیاری از آن‌ها را با مشکلاتی در مدیریت منابع مالی خود مواجه می‌کند. در این زمینه، سواد مالی به عنوان یک عامل حیاتی و ضروری برای مواجهه با این چالش‌ها شناخته می‌شود. سواد مالی به معنای توانایی درک و استفاده مؤثر از اطلاعات مالی است که به فرد کمک می‌کند تصمیمات مالی بهتری اتخاذ کند (لوساردی و میچل^۱، ۲۰۱۴). سواد مالی بالا به افراد این امکان را می‌دهد تا قادر به مدیریت منابع مالی خود، برنامه‌ریزی

¹ Lusardi & Mitchell

برای آینده، و مقابله با بحران‌های مالی باشند. سواد مالی نه تنها به افراد کمک می‌کند تا منابع مالی خود را بهتر مدیریت کنند، بلکه به طور مستقیم بر رفاه مالی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. رفاه مالی به وضعیت کلی و احساس امنیت فرد در زمینه مالی اطلاق می‌شود که شامل توانایی تأمین نیازهای مالی حال و آینده، مدیریت بدهی‌ها، پس‌انداز و برنامه‌ریزی برای سرمایه‌گذاری است. افراد با سواد مالی بالا قادر به ارزیابی درست ریسک‌ها و فرصت‌های مالی هستند و می‌توانند از تصمیمات مالی بهتری در زمینه‌های مختلف مانند پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و تأمین مالی برای آینده استفاده کنند (اتکینسون و مسی^۱، ۲۰۱۲).

خدمات و محصولات مالی به دلیل جهانی‌شدن و فن‌آوری‌های دیجیتال، پیچیده‌تر شده به طوری که سواد مالی به یکی از عناصر مهم ثبات اقتصادی و مالی برای فرد و اقتصاد جامعه تبدیل شده است. انتخاب‌های مالی که نسل‌های جوان با آن روبرو هستند، به مراتب پیچیده‌تر از آن‌هایی است که نسل‌های گذشته با آن مواجه بوده‌اند. مصرف‌کنندگانی که مفهوم ترکیب سود را نفهمیده‌اند، هزینه‌های معامله بیشتری را پرداخت می‌کنند، در نتیجه بدهی‌های بزرگ‌تری را می‌پردازند و در معرض وام با نرخ بهره بالا قرار می‌گیرند (شنگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). سواد مالی می‌تواند در زندگی مردم، در فرصت‌های سرمایه‌گذاری آن‌ها و در موفقیتشان، تفاوت‌های مهمی را ایجاد کند و این مساله سنگ بنایی برای زندگی بهتر، کارآفرینی، تحرک اجتماعی و رشد همه‌جانبه خواهد بود. میزان وقوع بحران‌های مالی در جریان سال‌های اخیر بیش از هر زمان دیگر قابل احساس است و اعداد و ارقام نشان‌دهنده افزایش بی‌سابقه میزان ورشکستگی‌ها می‌باشد. لزوم داشتن سواد مالی نخست شامل توانمندسازی و آموزش فرد و جامعه در برابر مسائل مالی می‌باشد، تا از طریق آن قادر به ارزیابی بازارها و محصولات و در نهایت اخذ تصمیم‌گیری‌های درست و آگاهانه و اقدام به موقع باشند. امروزه با توجه به گسترش و پیچیدگی بازارهای کار، توسعه و گسترش حوزه‌ی فعالیت سازمان‌ها و مؤسسات مالی و تلاش بی‌وقفه آن‌ها برای افزایش سهم در این بازارها، الزام تسلط بر سواد مالی، ضرورت به سزایی یافته است (فرخ بخت فومنی و احمدزاده، ۱۴۰۰). در نتیجه سواد مالی، ترکیبی از آگاهی، دانش، مهارت، نگرش و رفتار لازم برای تصمیم‌گیری‌های درست و دستیابی به رفاه مالی فردی است. امروزه با توجه به پیچیدگی بازارهای مالی، توسعه دامنه فعالیت مؤسسات مالی و تلاش افراد برای افزایش سهم در بازارهای مالی، لزوم آگاهی از سواد مالی اهمیت به سزایی یافته است. یکی از عناصر سواد مالی، رفتار مالی می‌باشد رفتارهایی نظیر برنامه‌ریزی در هزینه و پس‌انداز کردن یک حاشیه امن مالی ایجاد می‌کند و در مقابل آن رفتارهایی نظیر استفاده بیش‌از حد از اعتبارات مالی می‌تواند سلامت مالی را تهدید کند (محقق کیا و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین، امروزه افراد از اصطلاح سلامت مالی برای درک سطح وضعیت مالی خود استفاده می‌نمایند. متأسفانه این‌طور به نظر می‌رسد که سلامت مالی معمولاً در سطح پایین‌تری از حد انتظار قرار دارد؛ مخصوصاً برای اشخاصی که در بخش‌های خصوصی و دولتی مشغول به کار هستند. این وضعیت به این دلیل رخ می‌دهد که افراد از سلامت مالی خود تعاریف متفاوتی را ارائه می‌نمایند. تعدادی از افراد حتی اگر بدهی‌های زیادی داشته باشند، اما از وضعیت مالی خود احساس رضایت دارند. این بدین خاطر است که افراد احساس خوبی از وضعیت مالی خود دارند و آن را سالم می‌پندارند. اما، تعداد دیگری از افراد بر این باورند که زمانی از سلامت مالی برخوردارند که از نظر مالی ثروتمند قلمداد شوند و وضعیت مالی بسیار خوبی داشته باشند. در نتیجه، تفاسیر متفاوت از سلامت مالی باعث ایجاد نگرش و رفتار فرد در مدیریت مالی شخصی خود می‌شود و لذا، این‌طور می‌توان گفت که داغ‌ترین موضوعی که در سال‌های اخیر واقعاً برجسته شده

¹ Atkinson & Messy

² Sheng

است، سلامت مالی است (دلافروز و پیم^۱، ۲۰۱۳). فلذا، تهدیدات مالی به‌عنوان اطمینان، ترس - اضطراب در مورد وضعیت مالی و آینده تعریف می‌شود؛ بنابراین، زمانی که فرد موقعیت‌های استرس‌زا را تجربه می‌کند، معمولاً ترس، نگرانی یا عدم اطمینان از ثبات و امنیت مالی زمینه‌ساز تهدیدات مالی می‌باشد. لذا، باوجود یک بحران مالی، وضعیت مالی نیز بدتر خواهد شد (مارجانوویچ^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). در نتیجه، تهدیدات مالی در مواقع بحران یا وخامت مالی افزایش می‌یابند (مامون^۳، ۲۰۲۰). به‌عبارتی دیگر، تهدیدات مالی علت هیجانات منفی و استرس است که با واکنش‌های خارج از ظرفیت کنترل فرد به محرک‌های محیطی تعریف می‌شود. این اثر می‌تواند ترجیحات آن‌ها را تغییر دهد و سلامت مالی افراد را به خطر اندازد و در واقع، می‌توان بیان نمود که سلامت مالی حالتی از رفاه مالی است، و از سویی دیگر، رفاه مالی یکی از عوامل تأثیرگذار بر سواد مالی است؛ لذا، رفاه توسط پژوهشگران به‌عنوان احساس روانی تعریف شده است و همچنین محققین تأکید دارند که رفاه یک پدیده چندبعدی است که به‌صورت فقدان شادمانی یا رضایت‌مندی از کل زندگی تفسیر می‌شود. رفاه مال معمولاً به‌عنوان یک معیار عینی در نظر گرفته می‌شود که در آن برخی از تصمیمات مالی مشخص‌کننده ویژگی‌های رفاه مالی است. باین‌حال، یکی از جنبه‌های حائز اهمیت رفاه مالی، احساس مردم به‌طور ذهنی نسبت به وضعیت مالی‌شان است. یعنی، مردم تا چه حد از تصمیمات و عدم اطمینان در تصمیم‌گیری‌های مالی خود احساس نگرانی می‌کنند. به‌عبارتی دیگر، آیا افراد مبتلا به مشکلات کنترل خود، صرف‌نظر از وضعیت مالی، نگرانی بیشتری نسبت به رفتارهای مالی خود احساس می‌کنند (استرومبک^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). رفاه مالی به‌طور قابل‌توجهی مربوط به احساساتی مانند ترس و پریشانی است. به‌طور کلی، انتظار می‌رود که افزایش احساسات منفی در میان مردم به دلیل شرایط نابسامان، با امنیت مالی پایین‌تر در ارتباط باشد. باین‌حال، برای رویدادی که کل کشور یا حتی جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد، می‌توان احساسات و رفاه را با عواملی مانند اعتماد به نهادها و توانایی دولت در سرکوب و کنترل عدم قطعیت‌های مربوط به بهداشت عمومی کاهش داد (باراform^۵ و همکاران، ۲۰۲۱).

سواد مالی به دلیل بی‌ثباتی بازارهای جهانی به یک مهارت ضروری تبدیل شده است (فیلیاس و آودولاس^۶، ۲۰۱۹). بنابراین، آموزش مالی می‌تواند توانایی توسعه یک‌روند و پروسه از تصمیم‌گیری‌های درست و مدیریت موفق بودجه و سرمایه‌های فردی باشد و سواد مالی توانایی به‌کارگیری دانش و توانمندی‌ها و قابلیت‌های لازم را دارا است. تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که سواد مالی با ارتقای رفاه مالی رابطه مستقیم و معناداری دارد. به‌عنوان مثال، افرادی که دارای سواد مالی بالا هستند، قادر به مدیریت بهتر بدهی‌ها، هزینه‌ها و همچنین برنامه‌ریزی مالی بلندمدت هستند که در نهایت به افزایش رفاه مالی آن‌ها می‌انجامد (لوساردی و میچل^۷، ۲۰۱۱). بر اساس این تحقیقات، سواد مالی می‌تواند به افراد کمک کند تا در مواجهه با بحران‌های مالی، احساس امنیت بیشتری داشته باشند و از نگرانی‌های مالی کاسته شود. این امر به‌ویژه برای کارکنان بخش‌های دولتی و نهادهای عمومی مانند شهرداری‌ها که ممکن است با محدودیت‌های مالی مواجه باشند، اهمیت ویژه‌ای دارد. اگرچه سواد مالی به‌طور مستقیم بر رفاه مالی تأثیر دارد، ولی در این میان اطلاعات مالی به‌عنوان یکی از عوامل

¹ Delfroz & Pym

² Marjanovic

³ Mamun

⁴ Strombeck

⁵ Baraform

⁶ Filias & Audolas

⁷ Lusardi & Mitchell

کلیدی می‌تواند به‌عنوان یک متغیر میانجی در این رابطه عمل کند. اطلاعات مالی به مجموعه داده‌ها و تحلیل‌هایی اطلاق می‌شود که افراد برای تصمیم‌گیری‌های مالی خود استفاده می‌کنند. این اطلاعات می‌تواند شامل گزارش‌های مالی، مشاوره مالی، تحلیل‌های بازار و دیگر منابع معتبر باشد (فرناندز^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). افراد با سواد مالی بالا نه تنها از اطلاعات مالی به‌درستی استفاده می‌کنند، بلکه قادرند از این اطلاعات برای بهبود وضعیت مالی خود بهره‌برداری کنند.

در حقیقت تمرکز اصلی سواد مالی نه تنها شامل دانش است؛ بلکه شامل رفتارهای و حرکت‌های مالی و رویکردهای آن است؛ لذا، با توجه به مطالب بیان‌شده این تحقیق، به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا سواد مالی و رفاه مالی در بین کارکنان رابطه معناداری وجود دارد؟

مبانی نظری

سواد مالی

سواد مالی را توانایی یک فرد در استفاده از دانش و مهارتش برای مدیریت اثربخش منابع مالی خود به منظور امنیت مالی در طول عمر تعریف کرده‌اند (اسلامی بیدگلی و کریم خانی، ۱۳۹۵). در کل تعاریف زیادی از سواد مالی وجود دارد که در برخی سواد مالی را یک مفهوم کاملاً وسیع در نظر گرفته که درکی از اقتصاد و اینکه چگونه تصمیمات مهم مالی توسط شرایط و پیش‌آمدهای اقتصادی تحت تأثیر قرار می‌گیرد را شامل می‌شود. اما برای برخی سواد مالی به طور محدود بر مدیریت پول، بودجه‌بندی، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و بیمه تمرکز دارد. یکی از جامع‌ترین و گسترده‌ترین تعاریف از سواد مالی توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۲ انجام شده است. طبق این تعریف سواد مالی عبارت است از: «دانش و آگاهی از مفاهیم مالی و همچنین مهارت و انگیزه استفاده از این دانش به منظور ایجاد تصمیم‌های مؤثر اقتصادی در تمامی موضوعات مالی به منظور بهبود رفاه مالی و همچنین مشارکت مؤثر در اقتصاد است» (روشن دل و همکاران، ۱۳۹۷). طبق تعریف مور^۳، افرادی در جامعه به لحاظ مالی با سواد تشخیص داده می‌شوند که بتوانند کاربرد دانش مالی آموخته خود را به نمایش بگذارند. سواد مالی به صورت مستقیم قابل اندازه‌گیری نیست و باید از پراکسی‌هایی استفاده شود. سواد را می‌توان از طریق تجربه عملی و یکپارچه سازی فعالانه دانش ارزیابی و اندازه‌گیری کرد. هر چه مردم با سواد تر می‌شوند، به بینش مالی بیشتری دست پیدا می‌کنند و این ممکن است چنین برداشت شود که کارآمدی آن‌ها نیز بیشتر می‌شود (رحمانی نوروآباد و محمدی، ۱۳۹۸). در تعریفی دیگر، سواد مالی را مستلزم داشتن دانش درباره درستی تصمیم‌گیری‌های مربوط به امور مالی شخصی ویژه‌ای مانند املاک و مستغلات، بیمه، سرمایه‌گذاری، صرفه‌جویی (به خصوص برای دانشگاه)، برنامه ریزی مالیاتی و بازنشستگی می‌دانند. همچنین برخی صاحب‌نظران آن را شامل دانش منسجمی از مفاهیم مالی مانند ترکیب برنامه ریزی مالی، علاقه، مکانیزم‌های استفاده از کارت‌های اعتباری، روش صرفه‌جویی سودمند، حقوق مصرف‌کننده و ارزش زمانی پول، دانسته و تعریف کرده‌اند (کاظم پور دیزجی و همکاران، ۱۳۹۹).

در سال ۱۹۹۷ در شهر واشنگتن دی سی یک موسسه غیر انتفاعی با نام جامپ استارت که ائتلافی از چندین شرکت و موسسه خصوصی و دولتی و دانشگاهی بود، با هدف آموزش امور مالی تاسیس شد. این مؤسسه برای

¹ Fernandes

² Organisation for Economic Co- operation and Development (OECD)

³ Moore

ایجاد سواد مالی تلاش های علمی- آموزشی بسیاری انجام داده است که تدوین استانداردهایی به سفارش شورای ملی تعلیم و تربیت اقتصادی آمریکا، برای آموزش سواد مالی از دوره پیش دبستانی تا پایه ۱۲، یکی از آنهاست (گویا و همکاران، ۱۳۹۸). اهمیت بهبود سواد مالی به خاطر عواملی چون توسعه محصولات جدید مالی، پیچیدگی ابزارها و بازارهای مالی، تغییرات سیاسی و عوامل اقتصادی افزایش یافته است. این روند با توجه به فراوانی گزینه های سرمایه گذاری و گسترش بازاریابی، تنها زمانی مؤثر است که بتوان با استفاده از اطلاعات و سواد مالی اقدام به انتخاب از بین آنها نمود. تحصیلات دانشگاهی در زمینه مالی و حسابداری و اطلاعات ارائه شده توسط بخش دولتی و خصوصی، اینترنت و دوره های آموزش امور مالی از جمله منابع تأمین سواد مالی به شمار می روند. به بیان دیگر سواد مالی نوعی قابلیت است که شامل مواردی همچون آگاهی از قواعد و اصول مسائل مالی، فهم و تحلیل مسائل مالی، برنامه ریزی مالی برای آینده و در نهایت مدیریت و کنترل مسائل مربوط به امور مالی شخصی فرد می باشد (احمدی و همکاران، ۱۴۰۰). سواد مالی در یک کلام توانایی مدیریت اقتصادی درآمد و هزینه است، یعنی اینکه بتوان به شکل مناسبی کسب درآمد کرد، درست هزینه کرد، سرمایه گذاری متناسب با درآمد داشت و به تعبیری هم در حال زندگی کرد و هم برای آینده برنامه ریزی مناسب داشت. دانش یا سواد مالی به افراد کمک می کند تا در تصمیم گیری های مالی از آگاهی بیشتری برخوردار باشند و با مهارت و اعتماد به نفس بیشتری در راه رسیدن به اهداف مالی خود حرکت کنند. روش مقابله هر فرد با بحران های مالی و مشکلات اقتصادی دیگران متفاوت است و به اطلاعات مالی او بستگی دارد. داشتن سواد مالی هم برای فرد و هم برای اقتصاد حائز اهمیت است (کاظم پور دیزجی و همکاران، ۱۳۹۹).

رفاه مالی

رفاه مالی به طور کلی به وضعیت اقتصادی و مالی یک فرد، خانواده یا جامعه اشاره دارد که در آن افراد قادرند نیازهای اساسی خود را برآورده کنند و برای آینده برنامه ریزی کنند. این مفهوم تنها به دارایی ها و درآمد محدود نمی شود، بلکه شامل توانایی مدیریت هزینه ها، پس انداز، سرمایه گذاری و همچنین دستیابی به امنیت مالی در شرایط مختلف است. در حقیقت، رفاه مالی به معنای داشتن منابع مالی کافی برای تأمین نیازهای روزمره و ایجاد یک زندگی پایدار و با کیفیت است. یکی از جنبه های کلیدی رفاه مالی، تأمین نیازهای اولیه زندگی مانند غذا، مسکن، بهداشت و آموزش است. افرادی که از رفاه مالی برخوردارند، قادرند به راحتی این نیازها را تأمین کنند و در نتیجه به کیفیت زندگی بالاتری دست یابند. این در حالی است که عدم توانایی در تأمین نیازهای اساسی می تواند منجر به مشکلات روانی و اجتماعی مانند استرس، اضطراب و احساس ناتوانی شود. (چونگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۳)

پیرایش راد و همکاران (۱۴۰۲)، به بررسی تاثیر سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی پرداختند. از داده های ۳۹۸ نفر از طریق پرسشنامه سواد مالی و نگرش نسبت به پول در بین مدیران، کارشناسان، دانشجویان و افراد عادی ساکن شهر تهران در سال ۱۴۰۰ جمع آوری شد. برای آزمون فرضیه ها از روش مدل سازی معادلات ساختاری و نرم افزار پی ال اس استفاده گردید. نتایج نشان داد سواد مالی بر رفاه مالی و همچنین نگرش به پول بر رفاه مالی تاثیر مثبت، مستقیم و معنی داری دارد. همچنین سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی تاثیر دارد. از این رو، سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی تاثیر دارد. از این رو نگاه مثبت

¹ Choung

به رفاه مالی ممکن است استرس را کاهش و این امر می تواند بر رشد تحصیلی، شخصی و اجتماعی افراد تاثیر بگذارد. علاوه بر این، ایجاد نگرش مثبت نسبت به پول که شامل ایجاد عادت پس انداز، پیگیری هزینه ها است، پیش بینی کننده قوی رفاه مالی می باشد.

چفال^۱ و همکاران (۲۰۲۵)، در پژوهشی به رفتارهای مالی، سواد، و رفاه در میان جوانان در هند پرداختند. این پژوهش به بررسی ارتباط بین سواد مالی، رفاه مالی و نگرانی های مالی در هند می پردازد. پس از آن، تأثیر درآمد خانواده بر رفاه مالی سواد مالی جوانان را ارزیابی می کند. در مجموع ۲۳۲ نفر (۱۱۶ مرد و ۱۱۶ زن) در گروه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال انتخاب می شوند. روش نظرسنجی برای ارزیابی سواد مالی، دانش بازار سهام، ظرفیت تصمیم گیری مالی، رفاه و قرار گرفتن در معرض ارزش های دیجیتال در میان شرکت کنندگان استفاده می شود. همبستگی مثبت و معناداری بین سواد مالی و رفاه مالی گزارش شده است. این تحقیق همچنین نشان داد که بین سواد مالی و نگرانی های مالی همبستگی منفی وجود دارد. بین درآمد خانواده و رفاه مالی همبستگی مثبت وجود دارد. متوجه ارتباط قابل توجهی بین سواد مالی و قرار گرفتن در معرض کریپتو شد. همچنین یک همبستگی مثبت بین سواد مالی و رفاه پیدا می کند. ارتقای سواد مالی در بین جوانان بسیار حیاتی است.

واگ^۲ و همکاران (۲۰۲۵)، در پژوهشی به رفتار مالی و رفاه مالی دانشجویان شاغل در دانشگاه دولتی: سواد مالی به عنوان عامل تعدیل کننده پرداختند. این تحقیق روی ۱۱۳ دانشجوی شاغل که در هفت برنامه مجزا در دانشگاه ایالتی تارلاک - کالج تجارت و حسابداری ثبت نام کرده بودند، متمرکز شد. این مطالعه با استفاده از تحلیل همبستگی و رگرسیون نشان داد که رفتار مالی، نگرش مالی، منبع کنترل درونی و همچنین دانش مالی به طور معنی داری همبستگی دارند و بر رفاه مالی دانشجویان شاغل تأثیر می گذارند. قابل توجه، در تحلیل تعدیل، این مطالعه همچنین نشان داد که تأثیر رفتار مالی بر رفاه مالی تا حدی توسط دانش مالی تعدیل می شود. یادگیرندگان شاغل با دانش مالی بالاتر، تأثیر پیشرونده تری از رفتار مالی بر رفاه مالی خود نشان می دهند و بر اهمیت آموزش مالی در افزایش رضایت یا رضایت از وضعیت مالی تأکید می کنند. برعکس، هم نگرش مالی و هم منبع کنترل داخلی اثر تعدیل کننده ای بر رابطه بین رفتار مالی و رفاه مالی نشان ندادند. این امر بر اهمیت آموزش مالی در کمک به دانشجویان شاغل در اتخاذ تصمیمات و اقدامات مالی عاقلانه تأکید می کند. پرداختن به عوامل شناسایی شده در این مطالعه می تواند به رشد و رفاه همه جانبه دانشجویان شاغل کمک کند.

روش شناسی پژوهش

پایه هر علمی، روش شناخت آن است و اعتبار و ارزش قوانین هر علمی به روش شناختی مبتنی است که در آن علم بکار می رود. روش تحقیق مجموعه ای از قواعد، ابزار و راه های معتبر (قابل اطمینان) و نظام یافته در بررسی واقعیت ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه حل مشکلات است (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۰). این تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی و همبستگی است به دلیل اینکه محقق تلاش دارد تا آنچه هست را به دوراز هرگونه استنتاج ذهنی گزارش دهد. در اینجا محقق پارامترهای جامعه آماری را مورد بررسی قرار داده و با انتخاب نمونه ای که معرف جامعه است به بررسی متغیرهای تحقیق پرداخته است.

¹ Chufal

² Wage

هدف پژوهشگر از انجام پژوهش توصیفی عبارت است از توصیف عینی، واقعی و منظم پدیده و رویداد. به سخن دیگر، محقق تلاش دارد تا آنچه هست را به‌دوراز هرگونه استنتاج ذهنی گزارش دهد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۰).

تحقیق پیمایشی روشی در تحقیقات علوم اجتماعی است که فراتر از تکنیکی خاص در گردآوری اطلاعات است. هرچند عمدتاً در آن از پرسشنامه استفاده می‌شود، اما از فنون دیگری از قبیل مصاحبه‌ی نظام‌مند، مشاهده و تحلیل محتوا نیز بکار می‌روند. مشخصه‌ی پیمایش مجموعه‌ی نظام‌مند یا منظمی از داده‌هاست که آن را «ماتریس متغیر برحسب داده‌های موردی» می‌نامند. در این ماتریس صفت یا ویژگی هر مورد را برحسب متغیر گردآوری می‌کنیم و با کنار هم گذاشتن این اطلاعات به مجموعه‌ی نظام‌مند یا مستدلی از داده‌ها می‌رسیم. با این‌همه تا جایی که بتوانیم ویژگی هر مورد را برحسب متغیر به دست می‌آوریم، لزومی ندارد که گردآوری داده‌ها خیلی نظام‌مند باشد. از آنجاکه پرسشنامه ساده‌ترین راه تهیه ماتریس داده‌های نظام‌مند است، رایج‌ترین تکنیک مورد استفاده در تحقیق پیمایشی است، اما ضرورتاً پیوندی بین تحقیق پیمایشی و پرسشنامه وجود ندارد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۰).

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-کاربردی است. همچنین به دلیل اینکه رابطه بین متغیرها با یکدیگر مورد بررسی قرار می‌گیرد از نظر آماری روش همبستگی است؛ که به شناخت رابطه در صورت وجود بین متغیرها می‌پردازد. هدف از مطالعه همبستگی برقراری یک رابطه با نبود آن و به‌کارگیری روابط در انجام پیش‌بینی‌هاست.

جامعه‌ای که تحقیق و مطالعه در مورد آن انجام می‌گیرد را جامعه آماری می‌گویند. جامعه آماری در این تحقیق شامل جامعه‌ی کلیه کارکنان شهرداری‌ها در استان بوشهر در سال ۱۴۰۴، ۳۰۰ است.

سواد مالی

در این پژوهش، سواد مالی به عنوان میزان توانایی فرد در درک و استفاده مؤثر از مفاهیم و اطلاعات مالی برای بهبود وضعیت مالی شخصی‌اش، از طریق پاسخ‌دهی به پرسش‌های طراحی شده در پرسشنامه سواد مالی وینکاتارامان و وینکاتسان (۲۰۱۸)، تعریف می‌شود. این پرسشنامه به‌طور خاص توانایی فرد را در زمینه‌های مختلف مالی از قبیل بودجه‌بندی، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و مدیریت بدهی‌ها اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه به‌طور عمده در مطالعات مختلف برای بررسی ارتباط سواد مالی با سایر متغیرهای مالی مانند رفاه مالی، تصمیمات اقتصادی و رفتار مالی استفاده شده است.

مولفه‌های اصلی پرسشنامه سواد مالی وینکاتارامان و وینکاتسان (۲۰۱۸)، عبارتند از:

- ✓ مدیریت بودجه و هزینه‌ها: ارزیابی توانایی فرد در مدیریت و برنامه‌ریزی برای هزینه‌ها.
- ✓ پس‌انداز و سرمایه‌گذاری: ارزیابی درک فرد از ابزارهای پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و توانایی استفاده از آن‌ها.
- ✓ مدیریت بدهی‌ها: ارزیابی نحوه مدیریت و بازپرداخت بدهی‌ها.
- ✓ درک و استفاده از مفاهیم مالی: ارزیابی آگاهی و توانایی فرد در درک مفاهیم مالی اساسی مانند نرخ بهره، تورم و مالیات.

رفاه مالی

پرسشنامه استاندارد رفاه مالی (Financial Well-Being Scale) که توسط شی (۲۰۲۱)، توسعه داده شده است، به طور خاص برای سنجش وضعیت رفاه مالی فردی طراحی شده است. این مقیاس معمولاً شامل سوالاتی است که به ارزیابی جنبه‌های مختلف رفاه مالی، از جمله احساس امنیت مالی، کنترل بر مسائل مالی، و نگرش افراد نسبت به آینده مالی خود می‌پردازد.

پرسشنامه رفاه مالی شی (۲۰۲۱)، می‌تواند در تحقیقات مختلف به‌عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری این مفهوم مورد استفاده قرار گیرد. این پرسشنامه معمولاً شامل سوالات چندگزینه‌ای است که پاسخ‌دهندگان به آن‌ها بر اساس مقیاس لیکرت (معمولاً از ۱ تا ۵، از "کاملاً مخالفم" تا "کاملاً موافقم") پاسخ می‌دهند.

ساختار کلی پرسشنامه رفاه مالی شی (۲۰۲۱):

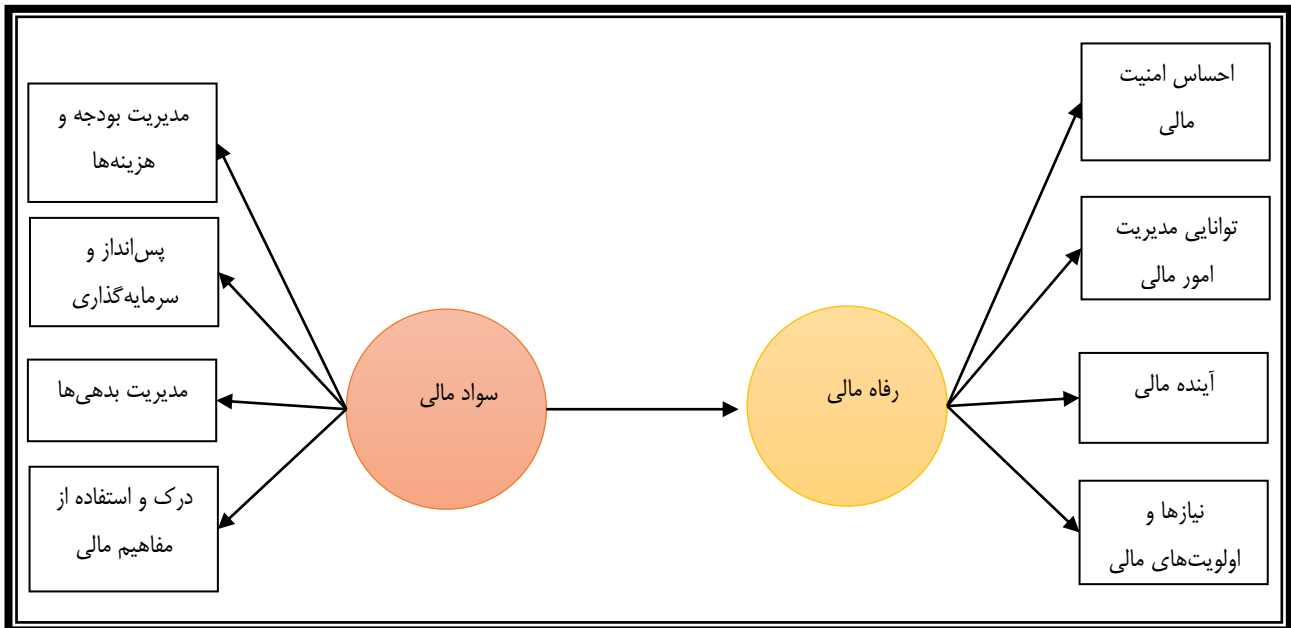
این پرسشنامه معمولاً شامل چهار بعد اصلی است:

- ۱- احساس امنیت مالی: به ارزیابی احساس اطمینان فرد از وضعیت مالی خود اشاره دارد.
- ۲- توانایی مدیریت امور مالی: بررسی توانایی فرد در مدیریت امور مالی روزانه، مانند بودجه‌بندی و پس‌انداز.
- ۳- آینده مالی: بررسی نگرش فرد نسبت به وضعیت مالی آینده خود.

۴- نیازها و اولویت‌های مالی: ارزیابی اینکه فرد چقدر می‌تواند نیازهای مالی خود را به‌خوبی تأمین کند. تجزیه و تحلیل داده‌ها فرآیندی چندمرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که به طرق مختلف جمع‌آوری شده‌اند، خلاصه، دسته‌بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل و ارتباط بین داده‌ها به‌منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. در این فرآیند داده‌ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می‌شوند و تکنیک‌های گوناگون آماری نقش بسزایی در استنتاج و تعمیم به عهده‌دارند. پژوهشگر پس از اینکه روش تحقیق خود را مشخص کرد و با استفاده از ابزارهای مناسب، داده‌های موردنیاز را برای آزمون فرضیه‌های خود را جمع‌آوری کرد، با بهره‌گیری از تکنیک‌های آماری مناسب که با روش تحقیق، نوع متغیرها و ... سازگاری دارد، داده‌های جمع‌آوری شده را دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل نماید و در نهایت فرضیه‌هایی را که تا این مرحله از تحقیق هدایت نموده در بوته آزمون قرار دهد و سرانجام بتواند راه‌حلی برای پرسشی که تحقیق برای آن صورت گرفته بیابد. (لطفی‌زاده، ۱۳۹۶)

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده می‌گردد. برای تحلیل سوالات جمعیت‌شناسی مطرح شده در پرسشنامه تحقیق با استفاده از آمار توصیفی سعی خواهد شد تا برخی از ویژگی‌های نمونه آماری به‌صورت توصیفی و با جداول و نمودار ارائه شود. برای آزمون فرضیات از روش‌های آمار استنباطی، مدل‌سازی معادلات ساختاری و روش حداقل مربعات جزئی (PLS3) و تحلیل مسیر استفاده می‌گردد. نرم‌افزارهای مورد استفاده برای تحلیل داده‌ها نرم‌افزارهای آماری SPSS25 و SmartPLS 3 است.

مدل مفهومی

شکل (۱): مدل مفهومی تحقیق (منبع: کوتول و همکاران (۲۰۲۴))

فرضیه‌های اصلی پژوهش

۱- سواد مالی بر رفاه مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی پژوهش

- ۱- سواد مالی بر احساس امنیت مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.
- ۲- سواد مالی بر توانایی مدیریت امور مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.
- ۳- سواد مالی بر آینده مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.
- ۴- سواد مالی بر نیازها و اولویت‌های مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.

یافته‌های پژوهش

در این بخش به توصیف متغیرهای جمعیت‌شناختی به‌همراه توصیف متغیرهای اصلی پژوهش با بکارگیری تکنیک‌های موجود در آمار توصیفی پرداخته می‌شود.

توصیف متغیرهای جمعیت‌شناختی

به منظور شناخت بهتر جامعه مورد مطالعه، قبل از تجزیه و تحلیل داده‌های آماری، لازم است این داده‌ها توصیف شود.

* وضعیت جنسیت افراد

جدول زیر وضعیت جنسیت افراد را نشان می‌دهد.

جدول (۱): توزیع فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
مرد	۱۱۲	۶۶.۳	۶۶.۳
زن	۵۷	۳۳.۷	۱۰۰

	۱۰۰	۱۶۹	مجموع

همانطور که ملاحظه می کنید، ۱۱۲ نفر (۶۶ درصد) از افراد مرد و ۵۷ نفر (۳۴ درصد) زن می باشد.

* وضعیت تحصیلات

جدول زیر وضعیت تحصیلات پاسخ دهندگان را نشان می دهد.

جدول (۲): توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب تحصیلات

درصد فراوانی	فراوانی	تحصیلات
۵.۹	۱۰	دیپلم
۱۴.۸	۲۵	فوق دیپلم
۵۰.۳	۸۵	لیسانس
۲۶.۰	۴۴	فوق لیسانس
۳.۰	۵	دکتری
۱۰۰	۱۶۹	مجموع

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، بیشتر افراد دارای تحصیلات لیسانس (۵۰.۳ درصد) می باشد و پس از آن فوق لیسانس با ۲۶.۰ درصد در رتبه دوم قرار دارد. نتایج جدول فوق بصورت گرافیکی در نمودار زیر آمده است.

* وضعیت سابقه کاری

جدول زیر وضعیت سوابق کاری پاسخ دهندگان را نشان می دهد.

جدول (۳): توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سوابق کاری

درصد فراوانی	فراوانی	سوابق کاری
۵.۹	۱۰	کمتر از ۵ سال
۳۷.۹	۶۴	۶ تا ۱۰ سال
۴۷.۳	۸۰	۱۱ تا ۲۰ سال
۸.۹	۱۵	۲۱ سال و بالاتر
۱۰۰	۱۶۹	مجموع

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، بیشترین فراوانی مربوط به رده ۱۱ تا ۲۰ سال بوده که ۴۱.۷ درصد از وزن کل را شامل می شود. نتایج جدول فوق بصورت گرافیکی در نمودار زیر آمده است.

* وضعیت سن

جدول زیر وضعیت سنی پاسخ دهندگان را نشان می دهد.

جدول (۴): توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سن

درصد فراوانی	فراوانی	سن
۱۰.۱	۱۷	۲۰ تا ۳۰ سال
۱۵.۳	۲۶	۳۱ تا ۴۰ سال
۵۰.۹	۸۶	۴۱ تا ۵۰ سال

۲۳.۷	۴۰	۵۱ سال و بالاتر
۱۰۰	۱۶۹	مجموع

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، بیشترین فراوانی مربوط به رده ۴۱ تا ۵۰ سال بوده که ۴۶ درصد از وزن کل را شامل می شود. نتایج جدول فوق بصورت گرافیکی در نمودار زیر آمده است.

توصیف متغیرهای مورد مطالعه

پرسشنامه مورد استفاده در تحقیق حاضر دارای طیف لیکرت ۵ گزینه ای بوده و محقق جهت ایجاد متغیرها در فضای نرم افزار از میانگین سوالات مربوط به هر متغیر استفاده کرده است. پر واضح است که نمرات هر متغیر باید بین ۱ تا ۵ گزارش شود. شاخصهای توصیفی متغیرها در جدول زیر آمده است.

جدول (۵): شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	میان
سواد مالی	۱۶۹	۱	۵	۳,۳۳۳۳	۰,۸۲۴۲۷	-۰,۱۲۳	-۰,۵۸۶	۳,۴
مدیریت بودجه و هزینه ها	۱۶۹	۱	۵	۳,۴۳۱۳	۰,۸۳۲۱	-۰,۳۷۱	-۰,۳۵۹	۳,۵
پس انداز و سرمایه گذاری	۱۶۹	۱,۶	۵	۳,۷۷۷۳	۰,۷۶۶۰۱	-۰,۷۶۸	۰,۰۶۱	۴
مدیریت بدهی ها	۱۶۹	۱,۶	۵	۳,۵۹۸۵	۰,۷۵۰۱۸	-۰,۲۹۶	-۰,۱۸۶	۳,۶
درک از مفاهیم مالی	۱۶۹	۱,۷۵	۵	۳,۵۳۵۱	۰,۶۵۰۶۴	۰,۲۳۸	-۰,۳۵۲	۳,۵۵
رفاه مالی	۱۶۹	۱,۴	۵	۳,۷۱۸	۰,۷۶۶۲۲	-۰,۵۷۷	-۰,۲۳۸	۳,۸
احساس امنیت مالی	۱۶۹	۱,۲	۵	۳,۴۰۴	۰,۸۱۶۰۵	-۰,۲۳۰	-۰,۶۵۲	۳,۶
توانایی مدیریت مالی	۱۶۹	۱,۲	۵	۳,۵۴۰۷	۰,۸۱۳۶۵	-۰,۵۶۷	-۰,۲۷۵	۳,۸
آینده مالی	۱۶۹	۱,۴	۵	۳,۵۷۹۳	۰,۷۷۹۸۳	-۰,۳۰۳	-۰,۳۹۳	۳,۶
نیازها و اولویت های مالی	۱۶۹	۱,۷	۵	۳,۵۶۰۵	۰,۷۱۶۱۸	-۰,۳۷۴	-۰,۴۸۵	۳,۶۵

همانطور که در جدول فوق نمایان است، میانگین نمرات همه متغیرهای موجود در جدول فوق بیشتر از ۳ (مرکز طیف ۵ گزینه ای) بدست آمده است، لذا میتوان نتیجه گرفت که بیشتر افراد گزینه های بالای ۳ را انتخاب کرده اند. بعبارتی دیگر وضعیت متغیرهای تحقیق بیشتر از سطح متوسط می باشد. کمترین مقدار نمرات متغیرها از ۱ بیشتر بوده و بیشترین مقدار نمرات متغیرها از ۵ کمتر برآورد شده است و این نشان می دهد که کدگذاری و ورود اطلاعات پرسشنامه ها به نرم افزار کاملا بدون نقص و به درستی وارد شده است.

آمار استنباطی

تعیین نوع توزیع داده ها به منظور انتخاب نوع آزمون مناسب از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است. لذا همانند تمامی تحقیقات کمی در این بخش از تحقیق با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف نوع توزیع داده ها از حیث نرمال بودن یا غیر نرمال بودن مشخص شده است.

جدول (۶): نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای مشخص کردن نرمالیتی داده ها

متغیرهای تحقیق	چولگی	کشیدگی	مقدار آماره	سطح معناداری	نتیجه
سواد مالی	-۰,۱۲۳	-۰,۵۸۶	۰,۰۰۸۱	۰,۰۰۰	نرمال نیست

نتیجه	سطح معناداری	مقدار آماره	کشیدگی	چولگی	متغیرهای تحقیق
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۰۶	-۰،۳۵۹	-۰،۳۷۱	مدیریت بودجه و هزینه‌ها
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۸۸	۰،۰۶۱	-۰،۷۶۸	پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۴۱	-۰،۱۸۶	-۰،۲۹۶	مدیریت بدهی‌ها
نرمال نیست	۰۰۰۴	۰،۰۵۳	-۰،۳۵۲	-۰،۲۳۸	درک از مفاهیم مالی
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۲۴	-۰،۲۳۸	-۰،۵۷۷	رفاه مالی
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۰۲	-۰،۶۵۲	-۰،۲۳۰	احساس امنیت مالی
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۵۶	-۰،۲۷۵	-۰،۵۶۷	توانایی مدیریت مالی
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۰۸	-۰،۳۹۳	-۰،۳۰۳	آینده مالی
نرمال نیست	۰۰۰۰	۰،۱۰۴	-۰،۴۸۵	-۰،۳۷۴	نیازها و اولویت‌های مالی

همانطور که در جدول فوق مشخص است؛ سطح معناداری آزمون در خصوص متغیرهای تحقیق کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ بدست آمده است. لذا اینگونه استنباط می‌شود که توزیع داده‌های همه متغیرها غیر نرمال بوده و باید از روش‌های ناپارامتری نظیر اسپیرمن و مدلسازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی استفاده شود.

ضریب همبستگی اسپیرمن

ضرایب همبستگی برای محاسبه درجه و میزان ارتباط خطی بین دو متغیر به کار می‌رود. جدول زیر نتایج مربوط به همبستگی بین متغیرها را نشان می‌دهد.

جدول (۷): ماتریس ضرایب همبستگی اسپیرمن بین متغیرها

اولویت‌های مالی نیازها و	آینده مالی	توانایی مدیریت مالی	احساس امنیت مالی	رفاه مالی	درک از مفاهیم مالی	مدیریت بدهی‌ها	سرمایه‌گذاری پس‌انداز و هزینه‌ها	مدیریت بودجه و هزینه‌ها	سواد مالی
									سواد مالی
									مدیریت بودجه و هزینه‌ها
									پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
									مدیریت بدهی‌ها
									درک از مفاهیم مالی
									رفاه مالی
									احساس امنیت مالی
									توانایی مدیریت مالی
									آینده مالی
									نیازها و اولویت‌های مالی

باید اطمینان حاصل شود که داده‌های موجود برای تحلیل عاملی مناسب هستند. به عبارت دیگر، داده‌ها باید شرایط لازم برای انجام تحلیل عاملی را داشته باشند. برای این منظور، از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده شده است. بر اساس نتایج این دو آزمون، داده‌ها زمانی برای تحلیل عاملی مناسب هستند که شاخص KMO بیشتر از ۰.۶ و نزدیک به ۱ و مقدار p-value آزمون بارتلت کمتر از ۰.۰۵ باشد. خروجی این آزمون‌ها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول (۸): آزمون KMO و بارتلت

آزمون بارتلت			آزمون KMO
سطح معناداری	درجه آزادی	χ^2	
۰,۰۰۰	۵۵	۲۱۴۲,۹۱۳	۰,۸۹۰

آزمون‌های پایایی (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی)

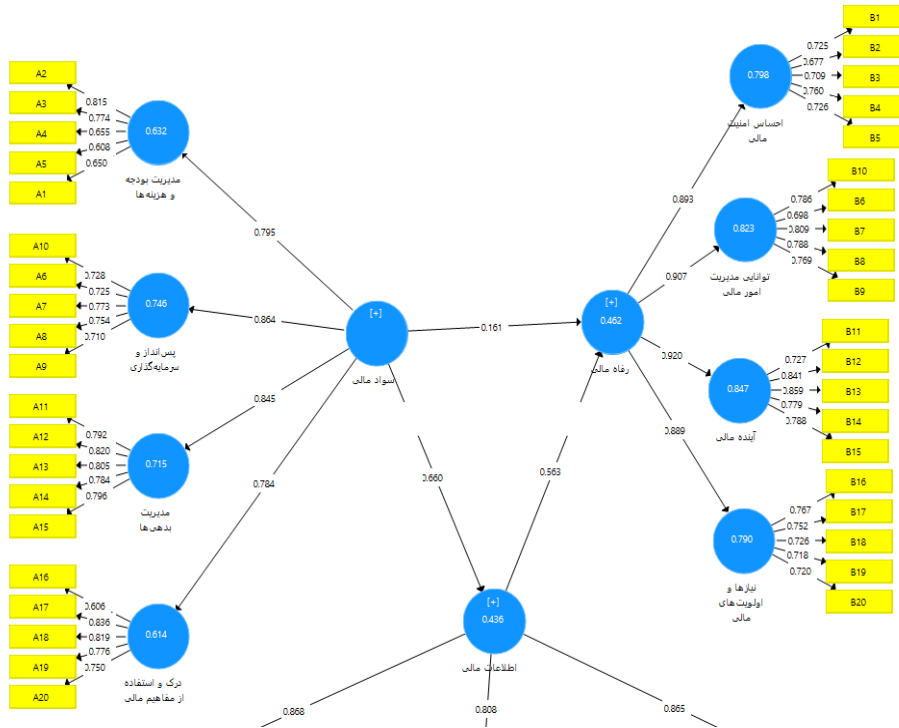
مطابق با الگوریتم تحلیل داده‌ها در PLS پس از سنجش بارهای عاملی شاخص‌ها، باید به محاسبه و گزارش پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ پردازیم. کرونباخ ضریب پایایی ۰/۴۵ را کم، ۰/۷ را متوسط و قابل قبول و ۰/۹۵ را زیاد پیشنهاد کرده است (کرونباخ، ۱۹۵۱). از آنجا که این شاخص بسیار سختگیرانه بوده، برای بررسی همسانی درونی مدل اندازه‌گیری در روش pls از معیار مدرن‌تری به نام پایایی ترکیبی (CR) استفاده می‌شود. مقدار مطلوب CR در تحقیقات اکتشافی بین ۰/۶ تا ۰/۷ است در حالیکه در تحقیقات پیشرفته تر بین ۰/۷ تا ۰/۹ می باشد. نتایج این دو معیار در جدول ۴-۹ آمده است.

جدول (۹): نتایج ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی

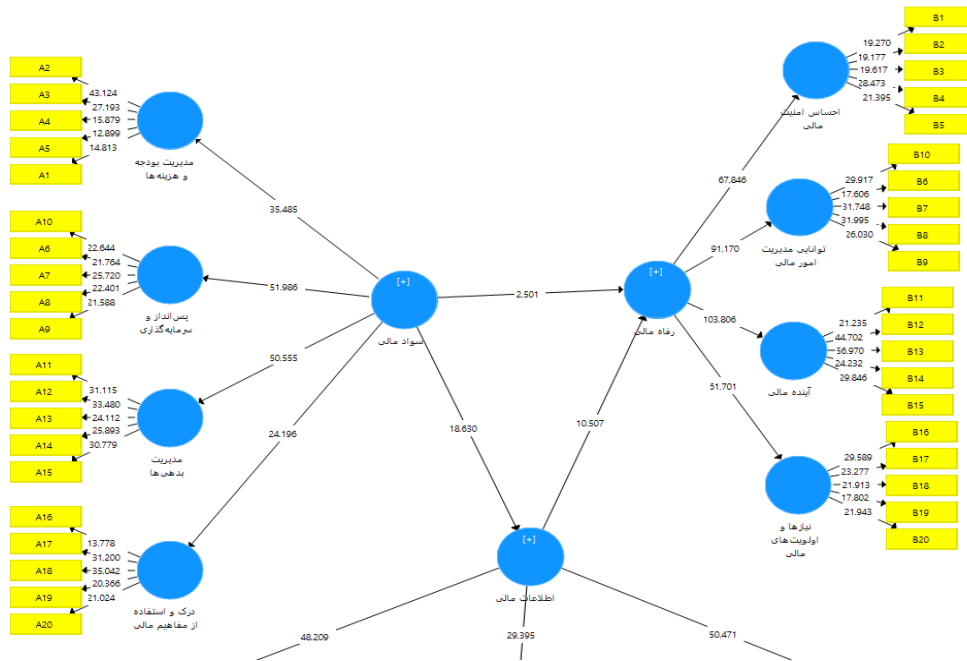
ضریب پایایی ترکیبی (CR>0.7)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha >0.7)	متغیرهای پژوهش
۰,۸۴۷	۰,۷۵۹	آینده مالی
۰,۸۲۹	۰,۷۲۷	احساس امنیت مالی
۰,۸۶۴	۰,۷۹	توانایی مدیریت امور مالی
۰,۸۶۲	۰,۷۸۶	درک و استفاده از مفاهیم مالی
۰,۸۸۱	۰,۸۴۶	رفاه مالی
۰,۷۹۸	۰,۷۶۱	سواد مالی
۰,۸۸۵	۰,۸۲۷	مدیریت بدهی‌ها
۰,۸۳۳	۰,۷۳۵	مدیریت بودجه و هزینه‌ها
۰,۸۹۰	۰,۸۳۴	نیازها و اولویت‌های مالی
۰,۸۵۰	۰,۷۷۹	پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
۰,۸۴۷	۰,۷۵۹	آینده مالی
۰,۸۲۹	۰,۷۲۷	احساس امنیت مالی

همانطور که در جدول فوق ملاحظه مشاهده می‌شود، نتایج ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرها آورده شده که با توجه به حدود گفته شده برای هر دو معیار، نتیجه می‌شود که مقدار ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی متغیرها مورد قبول می‌باشند.

آزمون های همگرایی (معناداری بارهای عاملی، آزمون همگن بودن، میانگین واریانس استخراجی و مقایسه CR با AVE)
شاخص های مربوط به روایی همگرا در این بخش آمده است.
الف: آزمون همگن بودن و معناداری بارهای عاملی
در این بخش از تحقیق مقادیر بارهای عاملی به همراه مقادیر تی معناداری آنها آمده است. مقدار ملاک برای بارهای عاملی و مقدار تی به ترتیب ۰.۴ و ۱.۹۶ می باشد.
نمودار زیر مدل مفهومی تحقیق در حالت استاندارد شده بارهای عاملی و ضرایب مسیر را نشان می دهد.

شکل (۲): مدل مفهومی با ضرایب استاندارد شده بار عاملی و ضرایب مسیر (ارزیابی مدل های اندازه گیری)

شکل (۳): مدل پژوهش با ضرایب t-Values (ارزیابی مدل‌های اندازه‌گیری)

همانطور که از شکل‌های ۲ و ۳ مشخص است، مقدار آماره تی گویه‌ها و متغیرهای مکنون مربوط به خودشان در تمامی موارد بیشتر از حد مرزی ۱.۹۶ محاسبه شده است. لذا معناداری روابط بین گویه‌ها و متغیرهای متناظرشان تایید می‌شود. ب: آزمون میانگین واریانس استخراجی (AVE) و مقایسه آن با ضریب پایایی ترکیبی

جهت بررسی روایی همگرا از شاخص AVE استفاده شده است مقدار ملاک این معیار ۰.۵ بوده و متغیرهایی که مقدار AVE آنها بیشتر از ۰.۵ باشد، روایی همگرای آنها تایید می‌شود. آخرین معیار تاییدی روایی همگرا مقایسه بین پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراجی می‌باشد. جهت تایید روایی همگرای باید $CR > AVE$ باشد.

جدول (۱۰): نتایج بررسی روایی همگرا با معیار AVE

CR>AVE	CR	AVE	متغیرها
تایید	۰.۸۴۷	۰.۵۸۱	آینده مالی
تایید	۰.۸۲۹	۰.۵۴۹	احساس امنیت مالی
تایید	۰.۸۶۴	۰.۶۱۴	توانایی مدیریت امور مالی
تایید	۰.۸۶۲	۰.۶۱۲	درک و استفاده از مفاهیم مالی
تایید	۰.۸۸۱	۰.۴۸۲	رفاه مالی
تایید	۰.۷۹۸	۰.۵۰۱	سواد مالی
تایید	۰.۸۸۵	۰.۶۵۸	مدیریت بدهی‌ها
تایید	۰.۸۳۳	۰.۵۵۸	مدیریت بودجه و هزینه‌ها
تایید	۰.۸۹۰	۰.۶۶۹	نیازها و اولویت‌های مالی
تایید	۰.۸۵۰	۰.۵۸۷	پس انداز و سرمایه‌گذاری
تایید	۰.۸۴۷	۰.۵۸۱	آینده مالی
تایید	۰.۸۲۹	۰.۵۴۹	احساس امنیت مالی

جهت بررسی روایی واگرا از روش ماتریس فورنل و لارکر استفاده شده که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۱): نتایج روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

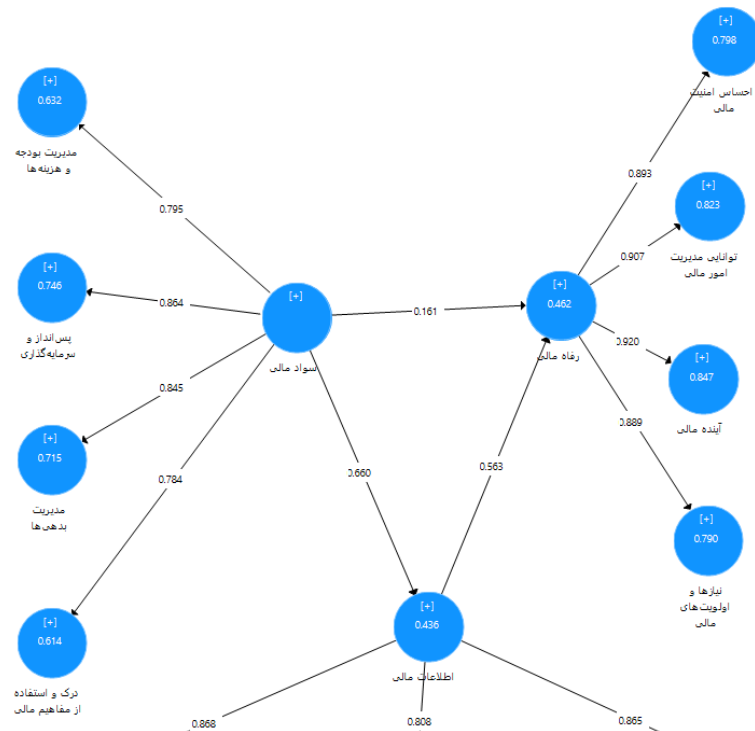
متغیرهای مرتبه اول	آینده مالی	احساس امنیت مالی	توانایی مدیریت امور مالی	درک و استفاده از مفاهیم مالی	رفاه مالی	سواد مالی	مدیریت بدهی‌ها	مدیریت بودجه و هزینه‌ها	نیازها و اولویت‌های مالی	پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
آینده مالی	۰.۷۶۲									
احساس امنیت مالی	۰.۷۳۳	۰.۷۴۱								
توانایی مدیریت امور مالی	۰.۶۵۷	۰.۶۸۷	۰.۷۸۴							
درک و استفاده از مفاهیم مالی	۰.۳۵۷	۰.۳۷۸	۰.۳۷۸	۰.۷۸۲						
رفاه مالی	۰.۶۹۱	۰.۶۹۷	۰.۷۴	۰.۵۵۷	۰.۶۹۴					
سواد مالی	۰.۳۸۲	۰.۳۴۹	۰.۴۲۸	۰.۶۴۸	۰.۶۸	۰.۷۰۸				
مدیریت بدهی‌ها	۰.۳۵۴	۰.۳۶۷	۰.۴۱۲	۰.۶۰۳	۰.۶۷۸	۰.۸۱۶	۰.۸۱۱			
مدیریت بودجه و هزینه‌ها	۰.۳۳۸	۰.۴۰۸	۰.۴۲۰	۰.۴۲۲	۰.۵۷۸	۰.۵۰۹	۰.۴۵۷	۰.۷۴۷		
نیازها و اولویت‌های مالی	۰.۶۷۷	۰.۶۸۸	۰.۷۶۱	۰.۳۴۷	۰.۷۵۶	۰.۳۷۸	۰.۳۶۷	۰.۳۷۳	۰.۸۱۸	
پس‌انداز و سرمایه‌گذاری	۰.۳۳۹	۰.۴۰۳	۰.۳۹۱	۰.۴۲۹	۰.۶۵۶	۰.۵۹۲	۰.۵۴۹	۰.۷۱۹	۰.۳۷۹	۰.۷۶۶

همانطور که در جدول فوق نمایان است، اعداد قطر اصلی بزرگتر از اعداد زیرین و سمت چپ آن می باشد که نشان از تایید روایی واگرا می باشد. لذا اینگونه استنباط می شود که متغیرهای مکنون تعاملی بیشتری با سوالات خود دارند تا با سازه های دیگر. عبارتی دیگری روایی واگرای متغیرهای مدل در حد قابل قبولی می باشد.

تحلیل مدل ساختاری

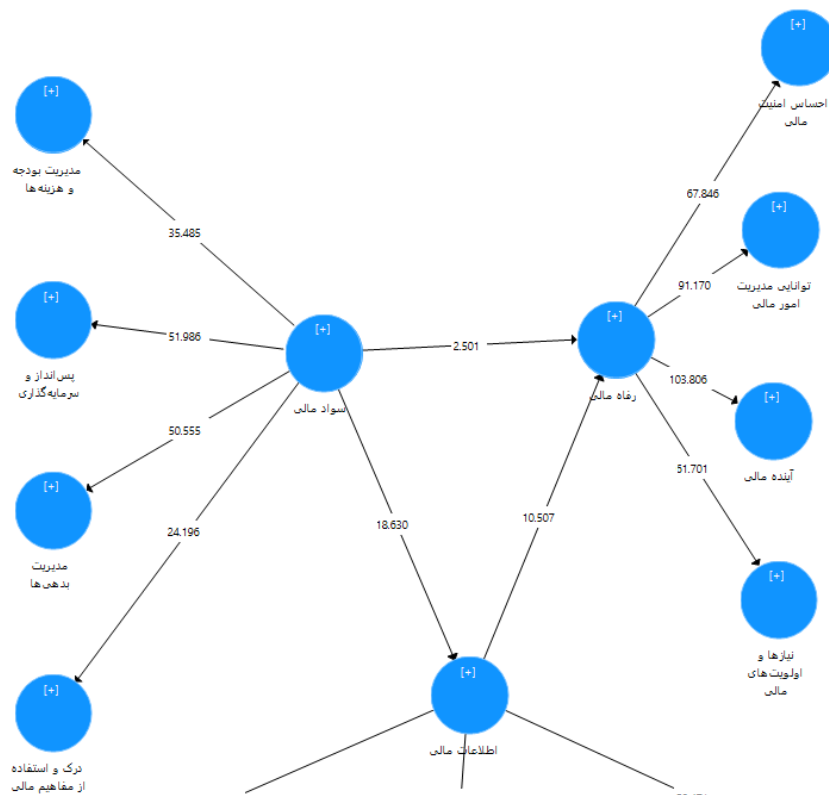
پس از تحلیل و بررسی مدل اندازه گیری، مدل‌های ساختاری مورد ارزیابی قرار می‌گیرد مدل ساختاری، مدلی که در آن روابط بین متغیرهای مکنون مستقل (برون‌زا) و وابسته (درون‌زا) مدنظر است. مدل ساختاری تنها متغیرهای پنهان را به همراه روابط میان آنها بررسی می‌کند.

نمودار زیر مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب مسیر استاندارد شده را نشان می دهد.

شکل (۴): مدل مفهومی با ضرایب مسیر استاندارد شده (ارزیابی مدل ساختاری)

نمودار زیر مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب معناداری تی را نشان می دهد.

شکل (۵): مدل پژوهش با ضرایب t-Values (ارزیابی مدل ساختاری)

ضرایب مسیر (بتا) و معناداری آن (مقادیر t-value)

معیار اول از بررسی برازش مدل ساختاری، ضرایب معناداری t است. چنانچه مقدار بدست آمده بیشتر از حداقل آماره (۱.۹۶) باشد، آن رابطه یا فرضیه تایید می شود.

جدول (۱۲): ضرایب مسیر استاندارد شده و مقدار t بین متغیرهای مکنون

مسیرها	ضریب مسیر (β)	مقدار t	سطح معناداری
سواد مالی - رفاه مالی	۰.۱۶۱	۲.۵۰۱	۰.۰۰۰۰

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، تمامی مسیرها دارای مقادیر تی بالاتر از ۱.۹۶ دارند که میتوان بلحاظ آماری روابط موجود در مدل را تایید کرد ($p < 0.05$, $t > 1.96$).

شاخص ضریب تعیین R^2 متغیرهای مکنون درون زا

ضریب R^2 نشان دهنده تاثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا است که سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می شوند.

جدول (۱۳): ضرایب R^2 متغیرهای درونزا

متغیرهای درونزا (وابسته)	R^2	R_{adj}^2
رفاه مالی	۰.۹۰۴	۰.۹۰۲
سواد مالی	۰.۷۲۷	۰.۷۲۳

سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، ۳۲.۳ درصد از اطلاعات مالی و ۹۰.۴ درصد از رفاه مالی و ۷۲.۷ درصد از تغییرات سواد مالی توسط متغیرهای مستقل مربوط به خودشان پیش بینی شده است.

شاخص ارتباط پیش بین Q^2

سومین معیار بررسی مدل ساختاری، Q^2 است که قدرت پیش بینی مدل در خصوص و متغیرهای وابسته را نشان می دهد. سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به عنوان قدرت پیش بینی کم، متوسط و قوی معرفی شده است.

جدول (۱۴): ضرایب Q^2 متغیرهای درونزا

متغیرهای درونزا	Q^2
سواد مالی	۰.۴۷۸

سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به عنوان قدرت پیش بینی کم، متوسط و قوی

همانطور که نتایج جدول فوق نشان می دهد، مقدار Q^2 همه متغیرها، عددی مثبت برآورد شده است. لذا با توجه به دسته بندی فوق الذکر میتوان نتیجه گرفت که قدرت پیش بینی مدل در خصوص این متغیرها در سطح متوسط روبه قوی می باشد.

بررسی مدل کلی

پس از ارزیابی مدل‌های اندازه گیری و ساختاری باید مدل کلی (مجموع مدل‌های اندازه گیری و ساختاری) نیز مورد بررسی قرار گیرد. برای این منظور تننهاوس و همکاران^۱ (۲۰۰۴)، شاخص GOF^1 را معرفی نموده اند. این شاخص از میانگین

¹Tenenhaus et al.

هندسی اشتراک ها ($Communalities$) و ضریب تعیین بدست می آید. هرچه این شاخص به یک نزدیکتر شود نشان از قدرت و کیفیت بالای مدل را نشان می دهد.

جدول (۱۵): نتایج برازش کلی مدل با معیار GOF

$\overline{R^2}$	$\overline{Communalities}$
۰.۶۵۱	۰.۴۳۱
$GOF = \sqrt{0.431 \times 0.651} = 0.523$	
سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ بترتیب برازش ضعیف، متوسط و قوی	

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، مقدار میانگین مقادیر اشتراکی ($Communalities$) برابر با ۰.۴۳۱ و میانگین مقادیر R^2 برابر ۰.۶۵۱ بدست آمده است و با توجه به فرمول مقدار معیار GOF معادل ۵۲۳.۰ و بیشتر از ۰.۳۶ بدست آمد که نشان از برازش قوی مدل کلی تحقیق است.

آزمون فرضیه های پژوهش

در این بخش از تحقیق به بررسی فرضیات تحقیق پرداخته شده است. تصمیم گیری در خصوص تایید یا رد فرضیات بر اساس مقدار آماره تی (T -VALUE) و سطح معناداری صورت خواهد گرفت. فرضیه اول: سواد مالی بر رفاه مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه اول تحقیق در جدول ۴-۱۶ آمده است.

جدول (۱۶): نتایج براورد ضریب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر رفاه مالی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه اول
تایید	۰.۰۰۰	۲.۵۰۱	۰.۱۶۱	سواد مالی < رفاه مالی

بررسی ضریب اثر سواد مالی بر رفاه مالی در جدول فوق نشان می دهد که این ضریب مسیر به میزان ۰.۵۳۷ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۲.۵۰۱ و از ۱/۹۶ بیشتر می باشند و سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر رفاه مالی تأثیر معناداری دارد. لذا با توجه به داده های گرد آوری شده فرضیه اول تحقیق مبنی بر تأثیرگذاری سواد مالی بر رفاه مالی تایید می شود.

فرضیه فرعی اول: سواد مالی بر احساس امنیت مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اول فرعی تحقیق در جدول ۱۸ آمده است.

جدول (۱۸): نتایج براورد ضریب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر احساس امنیت مالی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه فرعی اول
تایید	۰.۰۰۰	۱۲.۴۲۱	۰.۴۶۲	سواد مالی < احساس امنیت مالی

¹ Goodness Of Fit

بررسی ضریب اثر سواد مالی بر احساس امنیت مالی در جدول فوق نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان ۴۶۲۰۰ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۴۲۱.۱۲ و از ۱/۹۶ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر احساس امنیت مالی تأثیر معناداری دارد. لذا با توجه به داده های گرد آوری شده فرضیه فرعی اول تحقیق مبنی بر تأثیرگذاری سواد مالی بر احساس امنیت مالی تایید می‌شود.

فرضیه فرعی دوم: سواد مالی بر توانایی مدیریت امور مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه اول فرعی تحقیق در جدول ۱۹ آمده است.

جدول (۱۹): نتایج برآورد ضریب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر توانایی مدیریت امور

مالی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه فرعی دوم
تایید	۰,۰۰۰۰	۱۳۰,۰۸۶	۰,۴۹۲	سواد مالی -> توانایی مدیریت امور مالی

بررسی ضریب اثر سواد مالی بر توانایی مدیریت امور مالی در جدول فوق نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان ۴۹۲۰۰ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۴۲۱.۱۲ و از ۱/۹۶ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر توانایی مدیریت امور مالی تأثیر معناداری دارد. لذا با توجه به داده های گرد آوری شده فرضیه فرعی دوم تحقیق مبنی بر تأثیرگذاری سواد مالی بر توانایی مدیریت امور مالی تایید می‌شود.

فرضیه فرعی سوم: سواد مالی بر آینده مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اول فرعی تحقیق در جدول ۲۰ آمده است.

جدول (۲۰): نتایج برآورد ضریب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر آینده مالی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه فرعی سوم
تایید	۰,۰۰۰۰	۱۱۰,۸۹۵	۰,۴۵۸	سواد مالی -> آینده مالی

بررسی ضریب اثر سواد مالی بر آینده مالی در جدول فوق نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان ۴۵۸۰۰ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۱۱۰.۸۹۵ و از ۱/۹۶ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر آینده مالی تأثیر معناداری دارد. لذا با توجه به داده های گرد آوری شده فرضیه فرعی سوم تحقیق مبنی بر تأثیرگذاری سواد مالی بر آینده مالی تایید می‌شود.

فرضیه فرعی چهارم: سواد مالی بر نیازها و اولویت‌های مالی در بین کارکنان تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اول فرعی تحقیق در جدول ۲۱ آمده است.

جدول (۲۱): نتایج برآورد ضریب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده سواد مالی بر نیازها و اولویت‌های مالی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه فرعی چهارم
تایید	۰,۰۰۰۰	۱۳,۳۹۴	۰,۵۰۴	سواد مالی -> نیازها و اولویت‌های مالی

بررسی ضریب اثر سواد مالی بر آینده مالی در جدول فوق نشان می‌دهد که این ضریب مسیر به میزان ۵۰۴۰۰ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۱۳۰۳۹۴ و از ۱/۹۶ بیشتر می‌باشند و سطح معناداری کمتر از ۰۰۵ بدست آمده؛ می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی سواد مالی بر آینده مالی تأثیر معناداری دارد. لذا با توجه به داده‌های گردآوری شده فرضیه فرعی چهارم تحقیق مبنی بر تأثیرگذاری سواد مالی بر آینده مالی تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی کارکنان با نقش میانجی اطلاعات مالی نشان می‌دهد که ارتقای مهارت‌های مالی کارکنان می‌تواند به شکل معناداری کیفیت تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و امنیت مالی آنان را بهبود بخشد. یافته‌های پژوهش - مطابق با مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین - بیانگر این است که تنها داشتن سواد مالی کافی نیست؛ بهره‌برداری مؤثر از این دانش زمانی ممکن می‌شود که کارکنان به اطلاعات مالی معتبر، شفاف و به‌روز دسترسی داشته باشند.

در جامعه آماری این تحقیق یعنی کارکنان شهرداری‌های استان بوشهر، نقش میانجی اطلاعات مالی اهمیت ویژه‌ای دارد. این موضوع می‌تواند به ساختار خاص درآمدی کارکنان شهرداری‌ها، فرصت‌های محدود افزایش درآمد، و وابستگی بیشتر آنان به تصمیمات مالی بلندمدت مرتبط باشد. با تقویت جریان اطلاعات مالی (از طریق سامانه‌های شفاف‌سازی، گزارش‌های مالی سازمانی و آموزش استفاده از داده‌ها)، مسیر اثرگذاری سواد مالی بر رفاه مالی هموارتر شده و کارکنان قادر به مدیریت بهتر پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و هزینه‌های زندگی خواهند شد.

از منظر کاربردی، نتایج این پژوهش می‌تواند مبنایی برای طراحی دوره‌های آموزشی جامع سواد مالی، ایجاد کانال‌های ارتباطی مؤثر برای به‌روزرسانی اطلاعات مالی، و سیاست‌گذاری‌های سازمانی در جهت افزایش شفافیت مالی باشد. در نهایت، توجه همزمان به ارتقای دانش مالی و ایجاد بستر اطلاعاتی مناسب، نه تنها رفاه مالی فردی کارکنان را ارتقا می‌دهد، بلکه در بلندمدت می‌تواند به بهره‌وری بیشتر سازمانی و رضایت شغلی بالاتر منجر شود.

هر پژوهشی در دوره اجرا دچار کمبودها و نواقصی می‌شود. این پژوهش نیز مصون از این کمبودها و نواقص نیست. برخی از مهم‌ترین این محدودیت‌ها را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

✓ با توجه به موضوع تحقیق و نو بودن آن تاکنون در این زمینه تحقیقی صورت نگرفته بود. لذا مواردی از قبیل عدم وجود مطالب و مقالات علمی مرتبط با موضوع محقق را در انجام تحقیق فوق دچار مشکل گرداند.

✓ پرسشنامه‌های موجود در این پژوهش از لحاظ محتوایی اندکی تخصصی بوده و این مهم در پاسخگویی پاسخ‌دهندگان تأثیر زیادی داشته.

✓ در این پژوهش بهتر بود به جای ابزار پرسشنامه از مدل‌های ساختاری استفاده می‌شود که به علت محدودیت در زمان اجرای پژوهش و عدم دسترسی به اطلاعات موردنیاز از این طریق از آن صرف‌نظر شد.

پیشنهادهایی که در این زمینه می‌توان مطرح کرد عبارتند از:

۱. برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی سواد مالی به‌صورت مستمر و با محتوای کاربردی، از مدیریت بودجه تا سرمایه‌گذاری و پس‌انداز.

۲. توسعه مشاوره مالی فردی و سازمانی برای کمک به افراد در برنامه‌ریزی مالی، کاهش استرس مالی و ارتقای رفاه روانی.

۳. افزایش دسترسی به اطلاعات مالی دقیق، شفاف و به روز از طریق سامانه‌ها و پلتفرم‌های دیجیتال آسان فهم و کاربرپسند.

۴. تشویق به استفاده از فناوری‌های مالی (فین تک) برای مدیریت بهتر هزینه‌ها، پس انداز، سرمایه‌گذاری و پیگیری مالی.

۵. ترویج فرهنگ پس انداز منظم و برنامه‌ریزی مالی بلندمدت به‌ویژه برای مواجهه با شرایط اضطراری و رسیدن به اهداف مالی.

همچنین این پیشنهادها برای تحقیقات آتی می‌توان بیان کرد:

۱. تأثیر فناوری‌های مالی (فین تک) بر سواد مالی و رفاه مالی کارکنان بخش دولتی
۲. آموزش سواد مالی در محیط کار و تأثیر آن بر استرس و بهره‌وری شغلی
۳. نقش اطلاعات مالی شفاف در رابطه بین سواد مالی و تصمیم‌گیری‌های مالی بلندمدت
۴. تأثیر نگرش مالی و سواد مالی بر رفتار پس‌اندازی و سرمایه‌گذاری جوانان شهری
۵. خودکارآمدی مالی به عنوان میانجی در رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی کارکنان سازمان‌های غیرانتفاعی

منابع

- ✓ احمدی، علیرضا، اردشیری، سروش، خیبر، نسرین، آبادی زاده، علی، خیبر، محمد، (۱۴۰۰)، تأثیر سواد مالی بر متغیرهای جمعیت شناختی دانشجویان کارشناسی دانشگاه‌های بهبهان، مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان، دوره ۲، شماره ۱، صص ۱-۲۴.
- ✓ اسلامی بیدگلی، سعید، کریم خانی، میثم، (۱۳۹۵)، سواد مالی، زمینه‌های سیاسی - اقتصادی پیدایش و جایگاه آن در اقتصاد بازار، تحقیقات مالی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۱۸، شماره ۲، صص ۲۵۱-۲۷۴.
- ✓ آقابابائی، محمد ابراهیم، خادمی، سمانه، (۱۳۹۸)، بررسی عوامل تأثیرگذار بر رفتار مدیریت مالی شخصی در میان جوانان ایران، راهبرد مدیریت مالی، دوره ۷، شماره ۲۴، صص ۱۲۳-۱۴۳.
- ✓ خاکی، غلامرضا، (۱۳۷۸)، روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز تحقیقات علمی کشور، کانون انتشاراتی درایت، چاپ اول، صص ۴۳۰.
- ✓ خانی جزنی، جمال، ونوس، داور، (۱۳۸۰)، نشریه دانش و توسعه، شماره ۱۳، صص ۴۳-۶۰.
- ✓ خضری پور، فاطمه، (۱۳۹۹)، بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی کارکنان دانشگاه پیام نور کرمان، ششمین کنفرانس بین‌المللی پیشرفت‌های اخیر در مدیریت و مهندسی صنایع، تهران.
- ✓ دانایی‌فرد، حسن، سید مهدی، الوانی، عادل، آذر، (۱۳۹۰)، روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع، تهران: صفار.
- ✓ دلاور، علی، (۱۳۸۵)، راهنمای تحقیق و ارزشیابی، تهران: انتشارات ارسباران.
- ✓ رحمانی نوروزآباد، سامان، محمدی، اسفندیار، (۱۳۹۸)، پیامدهای سواد مالی بر تصمیمات سرمایه‌گذاران و عملکرد سرمایه‌گذاری، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار (مطالعات مالی)، دوره ۱۲، شماره ۴۱، صص ۱۱۳-۱۲۳.
- ✓ سالارزاده، نادر، حسن زاده، داوود، (۱۳۸۵)، بررسی تأثیر میزان سرمایه اجتماعی بر رضایت شغلی معلمان، فصلنامه علوم اجتماعی دانشگاه علامه، شماره ۳۳.
- ✓ سلاجقه، سنجر، قاسم زاده عقیانی، قاسم، (۱۴۰۱)، رابطه سواد مالی و رفاه مالی بر میزان فشار روانی در بین کارکنان اداره مالیات شهر کرمان، پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، دوره ۷، شماره ۲۸، صص ۷۹-۹۴.

- ✓ فرخ بخت فومنی، علیرضا، احمدزاده، زهرا، (۱۴۰۰)، بررسی رابطه بین سواد مالی و رفاه کارکنان با توجه به نقش خودکارآمدی مالی در کارکنان مالی علوم پزشکی استان گیلان، نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۸، صص ۱۳۶-۱۵۰.
- ✓ کیماسی، مسعود، خوشنویس، مزده، (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر تجربه برند بر نگرش برند، اعتبار برند و ارزش ویژه برند، رهیافتی در مدیریت بازرگانی، دوره ۱، صص ۳۳-۴۹.
- ✓ محقق کیا، نرگس، برمکی، ناهید، اقدامی، اکرم، (۱۴۰۰)، تعیین سطح سواد مالی و رابطه آن با رفتار مالی و نگرش مالی (مطالعه موردی دانشجویان موسسه آموزش عالی پرندک)، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۵۱، صص ۱۸۷-۱۹۸.
- ✓ نگهبان، علیرضا، مستجابی، فریدا، (۱۳۸۴)، راهنمای روش تحقیق به کمک پرسشنامه، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی (واحد تهران).
- ✓ نمازی، محمد، الهیاری، حمید، (۱۳۸۸)، بررسی کاربرد تکنیک ارزیابی متوازن در سنجش عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانشگاه شیراز، در جریان پذیرش.
- ✓ یعقوب نژاد، احمد، نیکومرام، هاشم، معین الدین، محمود (۱۳۹۰)، ارائه الگویی جهت سنجش سواد مالی دانشجویان ایرانی با استفاده از روش دلفی فازی، مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار (مدیریت پرتفوی)، دوره ۲، شماره ۸، صص ۱-۲۶.
- ✓ Abdulshakour, S. (2020). Impact of financial statements for financial decision-making. *Open Science Journal*, 5(2).
- ✓ Al-dmour, A., Abbod, M. F., & Al-dmour, H. H. (2017). Qualitative characteristics of financial reporting and non-financial business performance. *International Journal of Corporate Finance and Accounting (IJCFA)*, 4(2), 1-22.
- ✓ Almeida, T. (2023). Predictive financial reporting and decision-making. *Journal of Corporate Finance*, 45(3), 112-125. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2023.101234>
- ✓ Atkinson, A. A., Kaplan, R. S., Matsumura, E. M., & Young, S. M. (2019). *Management accounting: Information for decision-making and strategy execution (7th ed.)*. Pearson.
- ✓ Atkinson, A., & Messy, F. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/INFE pilot study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*.
- ✓ Bhatia, S., & Singh, S. (2024). Exploring financial well-being of working professionals in the Indian context. *Journal of Financial Services Marketing*, 29(2), 474-487.
- ✓ Brüggén, E. C., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayi, S., & Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of business research*, 79, 228-237.
- ✓ Collins, J. M., & Urban, C. (2021). Measuring financial well-being over the lifecycle. In *Financial literacy and responsible finance in the FinTech era* (pp. 45-63). Routledge.
- ✓ Dobia, P., & Polawska, K. (2021). Timeliness in financial reporting: Determinants and consequences. *Accounting Review*, 96(2), 345-362. <https://doi.org/10.2308/accr-51986>
- ✓ Dwyanti, D. (2024). The importance of financial literacy in financial management in micro, small and medium enterprises (msmes). *Journal of Applied Management and Business*, 5(1), 1-6.
- ✓ Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 296-316.
- ✓ Hwang, H., & Park, H. I. (2023). The relationships of financial literacy with both financial behavior and financial well-being: Meta-analyses based on the selective literature review. *Journal of Consumer Affairs*, 57(1), 222-244.

- ✓ Kuutol, P. K., Mbonigaba, J., & Garidzirai, R. (2024). Financial Literacy and Financial Well-Being in Rural Households in Ghana: The Role of Financial Information Consumption. *Sustainability*, 16(19), 8380.
- ✓ Kuutol, P. K., Mbonigaba, J., & Garidzirai, R. (2024). Financial Literacy and Financial Well-Being in Rural Households in Ghana: The Role of Financial Information Consumption. *Sustainability*, 16(19), 8380.
- ✓ Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *American Economic Journal: Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- ✓ Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *National Bureau of Economic Research*.
- ✓ Mahandule, V., Patil, M. H., Padghan, M. P., & Temgire, M. S. Financial Literacy in India. *International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology*.
- ✓ Mamun, M. A., Akter, S., Hossain, I., Faisal, M. T. H., Rahman, M. A., Arefin, A., ... & Griffiths, M. D. (2020). Financial threat, hardship and distress predict depression, anxiety and stress among the unemployed youths: A Bangladeshi multi-city study. *Journal of Affective Disorders*, 276, 1149-1158.
- ✓ Marston, G., Humpage, L., Peterie, M., Mendes, P., Bielefeld, S., & Staines, Z. (2022). Voluntary Income Management and financial education. In *Compulsory Income Management in Australia and New Zealand* (pp. 147-167). Policy Press.
- ✓ Mattei, G., Jorge, S., & Grandis, F. G. (2020). Comparability in IPSASs: lessons to be learned for the European standards. *Accounting in Europe*, 17(2), 158-182.
- ✓ Maulana, M. I. R., Amaliah, T. H., & Badu, R. S. (2025). Optimizing Financial Well-Being Through Financial Management Behavior: A Phenomenological Study on the Sandwich Generation in Kotamobagu. *International Journal of Economics Studies*. <https://doi.org/10.59613/mgafga63>
- ✓ Mui Hung Kee, D., Thor Hong Xuan, S., Hui Yi, S., Bin Itnes, S., & Varma, S. S. (2025). Money Matters: The Power of Financial Literacy on University Student Spending Decisions. *Asian Pacific Journal of Management and Education*. <https://doi.org/10.32535/apjme.v8i1.3857>
- ✓ Nanda, A. P., & Banerjee, R. (2021). Consumer's subjective financial well-being: A systematic review and research agenda. *International Journal of Consumer Studies*, 45(4), 750-776.
- ✓ Nițoi, M., Clichici, D., Zeldea, C., Pochea, M., & Ciocîrlan, C. (2022). Financial well-being and financial literacy in Romania: A survey dataset. *Data in Brief*, 43, 108413.
- ✓ Nogueira, M. C., Almeida, L., & Tavares, F. O. (2025). Financial Literacy, Financial Knowledge, and Financial Behaviors in OECD Countries. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(3), 167.
- ✓ Ommen, O., Driller, E., Köhler, T., Kowalski, C., Ernstmann, N., Neumann, M., ... & Pfaff, H. (2009). The relationship between social capital in hospitals and physician job satisfaction. *BMC health services research*, 9, 1-9.
- ✓ Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2022). The role of financial reporting in corporate governance. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264259333-en>
- ✓ Pham, Q. T., Truong, T. H. D., Ho, X. T., & Nguyen, Q. T. (2022). The role of supervisory mechanisms in improving financial reporting quality by Vietnam public non-business unit. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2112538.
- ✓ Ponchio, M. C., Rohden, S. F., & Mette, F. B. (2022). Perceived financial well-being as antecedent of psychological well-being: Evidence from Brazil. *ReMark-Revista Brasileira De Marketing*, 21(5), 1631-1676.

- ✓ Rahman, M., Isa, C. R., Masud, M. M., Sarker, M., & Chowdhury, N. T. (2021). The role of financial behaviour, financial literacy, and financial stress in explaining the financial well-being of B40 group in Malaysia. *Future Business Journal*, 7, 1-18.
- ✓ Riitsalu, L., & Van Raaij, W. F. (2022). Current and future financial well-being in 16 countries. *Journal of International Marketing*, 30(3), 35-56.
- ✓ Ross, J., Shi, L., & Xie, H. (2020). The determinants of accounting comparability around the world. *Asian Review of Accounting*, 28(1), 69-88.
- ✓ Sabaliauskaite, G., Bryans, J., Jadidbonab, H., Ahmad, F., Shaikh, S., & Wooderson, P. (2024). TOMSAC-Methodology for trade-off management between automotive safety and cyber security. *Computers & Security*, 140, 103798.
- ✓ Sajid, M., Mushtaq, R., Murtaza, G., Yahiaoui, D., & Pereira, V. (2024). Financial literacy, confidence and well-being: The mediating role of financial behavior. *Journal of Business Research*, 182, 114791.
- ✓ Schwabe, D., Becker, K., Seyferth, M., Klaß, A., & Schaeffter, T. (2024). The METRIC-framework for assessing data quality for trustworthy AI in medicine: a systematic review. *NPJ Digital Medicine*, 7(1), 203.
- ✓ She, L., Waheed, H., Lim, W. M., & Sahar, E. (2022). Young adults' financial well-being: current insights and future directions. *International journal of bank marketing*, 41(2), 333-368.
- ✓ Taj, S., & Reddy, C. P. (2024). Assessing the Role of Financial Literacy in Enhancing Personal Financial Decision-Making among Students. *RVIM Journal of Management Research*, 25-31.
- ✓ Tewari, D., Bawari, S., Sah, A. N., Sharma, H., Joshi, B. C., Gupta, P., & Sharma, V. K. (2024). Himalayan *Pyracantha crenulata* (D. Don) M. Roem. leaf and fruit extracts alleviate algisia through COX-2 and Mu-opioid receptor mediated pathways. *Journal of Ethnopharmacology*, 318, 117004.
- ✓ Theriou, N. G. (2015). Strategic management process and the importance of structured formality, financial and non-financial information. *European Research Studies Journal*, 3-28. <https://doi.org/10.35808/ERSJ/443>
- ✓ Vlaev, I., & Elliott, A. (2014). Financial well-being components. *Social indicators research*, 118, 1103-1123.
- ✓ Wage, M. F. M., Saludez, K. A., Anunciacion, J. A. R., Imperial Jr, A. M., Castillo, L. O., & Rufino, H. D. (2025). Financial Behavior and Financial Well-Being of Working Students in a State University: Financial Literacy as Moderating Factor. *Review of Integrative Business and Economics Research*, 14(1), 581-597.
- ✓ Warmath, D. (2021). Financial literacy and financial well-being. In *The Routledge handbook of financial literacy* (pp. 505-516). Routledge.
- ✓ Xiao, J. J., & Porto, N. (2017). Financial literacy and financial well-being. *The Journal of Consumer Affairs*, 51(3), 435-454.
- ✓ Xue, R., Gepp, A., O'Neill, T. J., Stern, S., & Vanstone, B. J. (2020). Financial Well-being Amongst Elderly Australians: The Role of Consumption Patterns and Financial Literacy. *Accounting & Finance*, 60(4), 4361-4386.
- ✓ Zhang, Y., & Chatterjee, S. (2023). Financial well-being in the United States: The roles of financial literacy and financial stress. *Sustainability*, 15(5), 4505.